

L'ESCUMA DE LES LLETRES

LLUÍS A. BAULENAS

Rankin i Nesbø, com a casa

Hi ha una diferència important entre la novel·la negra europea i la novel·la negra clàssica americana. Es tracta d'una qüestió tan simple com la llargada. La novel·la negra americana és, gairebé sempre, curta. A l'europea n'hi ha de curta, però hi abunda la llarga. Això marca, òbviament, una manera diferent d'enfocar els casos criminals. Els americans van per feina, amb el·lipsis temporals radicals, a ritme gairebé de guió cinematogràfic. A la novel·la negra europea sovint és el contrari: no solament no hi ha el·lipsis sinó que hi trobem força digressions narratives i argumentals. Això dona lloc a novel·lots d'aquells que, tal com estan les coses, provoquen veritable pànic a les editorials... i un gran plaer als lectors interessats. Dos exemples d'autors europeus desacomplexats pel que fa a la llargada de les seves produccions són l'escocès Ian Rankin i el noruec Jo Nesbø.

Rebus i Hole

Tots dos tenen dos protagonistes, els inspectors (o ara ja exinspectors) John Rebus i Harry Hole, els casos dels quals, últimament, ens arriben en entregues de més de 600 pàgines. Podria ser un inconvenient per a qui vulgui conèixer-los per primer cop, però per als seus lectors habituals és una benedicció: històries ben travades i absolutament contemporànies, protagonistes i personatges secundaris ben construïts i històries personals justificades i interessants. Després de tantes aventures viscudes plegats, el lector entra en el món de Rebus i Hole com si fossin vells coneguts. Et provoquen aquest caliu que només pot donar el fet d'haver compartit tantes aventures junts. Vostè, amable lector, dirà: "Aquesta sensació te la provoca qualsevol sèrie de novel·les protagonitzada pel mateix personatge". I tindrà raó, i alhora, no. Mai de la vida sentirà aquesta proximitat amb Sherlock Holmes o Hercule Poirot. Entre altres raons, perquè Rankin i Nesbø, a diferència d'Agatha Christie o d'Arthur Conan Doyle, no en tenen prou amb el cas criminal. I fan novel·les llarguíssimes on el temps s'estira, i tu, com a lector, pots estirar-te també amb ells. L'únic lamentable és el poc interès de RBA a traduir Rankin al català. Al contrari de Nesbø, sempre puntual en la nostra llengua gràcies a Proa i les magnífiques traduccions de Meritxell Salvany i Laia Font. ♦

La biografia fallida de Jacint Verdaguer

WIKIPEDIA

JAUME CLARET

Si l'objectiu era "una biografia de Verdaguer en el sentit anglosaxó del terme", no se m'acudiria una alineació millor: un reconegut verdaguerià responsable d'edicions crítiques del de Folgueroles, una especialista en biografies, una editorial prestigiosa amb un catàleg adequat i el suport institucional de l'Ajuntament de Barcelona. Tanmateix i des del meu punt de vista, el resultat és decebedor i converteix l'obra en un llibre fallit.

La contundent conclusió no qüestiona les aportacions concretes. Gràcies a una documentació aclaparadora, *Jacint Verdaguer. Una biografia* conté descobertes i aclariments realment rellevants sobre la biografia i l'obra del poeta, especialment pel que fa a la seva relació amb els poders polítics, econòmics i eclesiàstics del període i respecte d'episodis concrets com la seva mort i el posterior enterrament.

Per desgràcia, aquests trumfos queden soterrats per un planteja-

ment formal desafortunat. D'una banda, el text pateix d'una incontinència verbal que l'allarga innecessàriament i el porta per viaranyos qüestionables. El fil narratiu es veu interromput per anècdotes irrelevantes, quan no reiteratives o simplement injustificades, introduïdes amb calçador a través d'extensos parèntesis. Així, per exemple, els autors s'embarquen en estranys paral·lelismes entre Verdaguer i les famílies Brönte, Karl Marx o Gerard Manley Hopkins, per acabar convertint-lo en anacrònic protagonista del *cinematogràfic Funeral blues* de W.H. Auden.

De l'altra, els autors confonen divulgació amb un "tot s'hi val". Això els porta a caracteritzar obsessivament el canonge Collell com Salieri i Verdaguer com Mozart, assumint acríticament el simplisme d'Amadeus. Cercant proximitat amb el lector, cauen en excessos verbals en què el poeta esdevé "un Oscar Wilde a la catalana" i els López uns Kennedy locals que apliquen mètodes de la Stasi, entremig d'escenes de *Joc de trons*, *Salsa rosa*

JACINT VERDAGUER. UNA BIOGRAFIA MARTA PESSARRODONA & NARCÍS GAROLERA QUADERNS CREMA 336 PÀG. / 24 €

i comunicats de l'"equip mèdic habitual". L'excés colorista i l'acumulació d'anacronismes provoquen, fins i tot, alguna lectura irònica involuntària.

La cursiva és nostra

Com si els autors no creguessin prou en la força del seu biografiat i en les seves capacitats com a biògrafs, hi ha un abús del que els anglosaxons anomenen *name-dropping*. Sense cap mena de justificació amb la vida i obra de Verdaguer, s'esmenta T.S. Elliot, Mary Shelley, Robert Musil, Freddie Mercury, Dan Brown, Walter Benjamin, Umberto Eco... La sensació d'inseguretat en la pròpia narrativa –o en la perspicàcia del lector– es confirma en la mateixa redacció, on pràcticament cada paràgraf acaba amb una exclamació i on cada cita inclou una marca en cursiva... no fos cas que no paréssim prou atenció.

Finalment, la mateixa edició està lluny de l'excel·lència esperable de l'alineació implicada. Una lectura crítica hauria eliminat algunes de les innecessàries reiteracions (tres vegades apareix l'avi verdaguerià de la Mercè Rodoreda, tres cops també els elogis de Josep Pla al dietari a Terra Santa...), i hauria replantejat l'oportunitat d'uns apèndixs opinables, on al costat de documentació valuosa com els diferents testaments de Verdaguer o transcripcions de declaracions d'època, s'inclouen materials de dubtosa utilitat com un "qui és qui", un "què és què" i un "on és on" que resulten redundants.

Amb tot, l'intent no reeixit de Pessarrodona i Garolera no fa menys necessària la conveniència de recuperar per a les noves generacions els nostres clàssics. Cal que, més enllà de les baralles entre capelletes d'especialistes, les seves veus transcendeixin. Com canta Roger Mas, precisament un dels que més ha fet per difondre l'obra de Verdaguer, és temps de mostrar com "a on tu veus lo desert / eixams de mons formiguegen". ♦

L'APARADOR

ARA

FICCIO

Alguna cosa no del tot...
IGNASI OLIVERES
Rosa dels Vents

Negocis, sexe i espionatge, però també il·lusió, amor i esperança són els ingredients d'*Alguna cosa no del tot neta*, però no gaire perillosa, amb què Ignasi Oliveres ha guanyat el premi Autor Revelació. Es tracta d'un thriller que arrenca així: "Les coses no et passen, les vas a buscar".

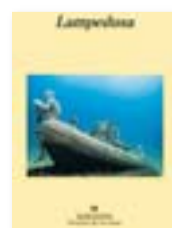
NO-FICCIO

Catalunya bull
JUDIT PUJADÓ
Sidilla

Cada any, a Catalunya hi ha 50 municipis –d'Altafulla a Vilanova de l'Aguda– que treuen les calderes i perols al carrer per cuinar una escudella que menjaran veïns i passavolants. Judit Pujadó els ha visitat, ha parlat amb els seus artífexs i a *Catalunya bull* combina les cròniques i les receptes.

FICCIO

Lampedusa
MAYLIS DE KERANGAL
Anagrama

Guanyadora del premi Llibreter 2015 amb *Reparar els vius* (Angle), Maylis de Kerangal acaba de publicar la *nouvelle Lampedusa*, un exercici líric en què l'autora francesa reflexiona sobre l'antic referent literari i cinematogràfic, convertit ara en símbol de la falta d'hospitalitat a Europa.